

מסע בזק בפרס

„אדמה“ — עובדה שנתקלים בה לעיתים גם אצל לנו. בשיחה עם סגן המנהל נודע לי להפתעתי שהמנהל היה בארץ, ביקר בכמה מהמשקים שלנו בלוויית איש משרד החוץ, ואנו לא ידענו...

הביקור בחוויסטאן

„חוויסטאן וואטר אנד עלעקטריסיטי סופליי קומפאני“ הוא מפעל ממלכתי עצום ורב ממדים, שהושקעו בו כמאה וחמישים מיליון לירות שטר לינג.

במפעל זה מרכזים כארבעה מיליארד קוב מים ומייצרים 520 אלף קילוואט חשמל שעדיין אין לו קונים ולעת עתה מסתפקים במכירת 40,000 קילוואט בלבד.

ד"ר שמיראדזה, המנהל הכללי של המפעל התקלאי שאירח אותנו, הסביר לנו את התכניות של האזור. עד כה הם מטפלים ב-59 כפרים, בהם 30,000 יחידות משק, ששטחיהם בעלי גודל שונה — מעשרה ועד ארבעים הקטאר. המפעל כולו עדיין רחוק מהגמר; עדיין עובדים בו כ-5000 איש בבנין תעלות באורך וברוחב שונה. את הניסויים העיקריים בגידולים חדשים עורכים בעיקר בכפרים עצמם ולא בתחנת הג' סיון. הגידולים שעוסקים בהם — כותנה, אורז, שעורה, דורה, תלתן ואספסת. גולת הכותרת של המפעל החוויסטאני הוא — גידול קנה-סוכר על שטח של 4,000 הקטאר מסביב לבית החרר שט לסוכר, שיש ביכולתו לעבד יבול של 10,000 הקטאר. את הסחיט אין מנצלים לע"ע כלל; המולאסה מובילים לקורמשאר, הנמצאת במרחק של 300 קילומטר מהמפעל; השנה קנתה חברה שווייצרית את המולאסה במחיר 20 דולאר הטונה.

בכל האזור מחזיקים כ-3000 פרות מקומיות, 4000 תואים, מעט סוסים ומעט גמלים. תנובת הפרות היומית נעה בגבולות 3-2 ליטר חלב ביום עם שומן ממוצע של 6%. הצבע של פרות אלו צהוב-בהיר עד חום-אדום; שחורות או שחר רות-לבנות אין רואים כלל; אם זוהי תוצאה של ברירה טבעית או השפעת פרים אין איש יודע. בזמן האחרון הובאו לאזור פרים מגזע

לפי הזמנת ידידינו מפרס יצאתי שמה כדי לבדוק את האפשרויות החדשות לייצוא בקר לארץ זו. כידוע, שלחנו לשם בשנת תשכ"א 60 פרות ובשנת תשכ"ג 150. מרבית בקר זה מתרכז בסביבת טהראן ורק 40 ראש — בסביבת איספאהאן. התוצאות שהושגו משביעות רצון בהחלט, וזה בעיקר הודות להדרכה שניתנה לקונים בתכנון הבנינים, ייצור מספוא והזנת הבקר, הקמת בתי החליבה וכו'.

הפעם ביקרתי בעיקר בדרום ובדרום-מערב של המדינה לפי בקשת החברה האיראנית הלאר מית לנפט; וכן ביקרתי באבדאן, אהוואז, דזיפול, שיראז ואיספאהאן.

אבדאן

באבדאן ראיתי את הבקר שהובא בעשרים השנים האחרונות מאנגליה בעיקר, ע"י חברת הנפט הבריטית. הובאו פרות מגזע אירשייר, ג'ארסי, ובזמן האחרון סינדי מפאקיסטאן. אין להגיד שהייבוא מאנגליה נכשל לחלוטין, אולם עובדה היא שהתנובה הממוצעת ליום אינה עולה על 10 ליטר לפרה.

ראיתי אמנם גם פרות שמניבות 18 ליטר חלב ליום אחרי ההמלטה, אולם המראה הכללי של הפרות אינו מלבב ביותר. אין לשכוח שהחום בקיץ מגיע באזור זה ל-50 מ"צ וגם הלחות גבוהה מאוד.

תנאי החזקת הפרות אינן טובות ביותר; אמנם גם שם עברו ממבנים של פרות לסככות פתוחות, אולם השטח לפרה אינו עולה על 2.5 מטר מרובע והצפיפות רבה מאד.

תנאי ההזנה טובים מאוד; אספסת ותלתן משדות שלחין מוגשים לפרות משך כל השנה; מזון מרוכז ניתן ביחס של ק"ג אחד ל-3 ליטר חלב. מפליא הדבר שבמשך 20 שנה טרם למדו אנשי המקום, שיש להסתכל בפרות בשעות היום; עמדתי והסתכלתי בעדר זה בחום של 52 מ"צ והפרות אמנם „רעו“, אבל רעייתן הזכירה לי את המלאכים שביקרו אצל אברהם אבינו „ויאכ" לר“, מפרש רש"י — עשו עצמם כאוכלים. לעומת זה ראיתי פרות שאכלו במרץ רב

לאות באיזור ממש השתיק אותו באומרו: „בעצמי ביקרתי במשקו של מר ספפור וראיתי את הפרות הישראליות שמניבות 20 ליטר בממוצע, ופרותיך מניבות רק 10 ליטר“. אגב, גם בסביבת שיראז ראיתי פר הולנדי יפה מאוד, שהובא מבירות במחיר 1000 דולאר, פלוס הוצאות הובלה דרך טורקיה, כדי שלוש מאות דולאר.

הביקור באיספאהאן

גם באיספאהאן נפגשנו עם המושל הכללי (כפי הנראה הנימוס מחייב זאת). איספאהאן בנויה בגובה של אלפיים מטר כמעט ואקלימה נוח מאוד. החום בקיץ אינו עולה על 30 מ"צ. באיספאהאן יש לנו כבר עדר קטן של ארבעים מבכירות, שהגיעו לשם בחודש יולי 1963. התנור בה הממוצעת בחליבת יד היא 17 ק"ג; האספקה היא טובה מאוד ועם הקמת מכון החליבה עליידי חברנו הברון מקווים לעליה נוספת בתנובה הממוצעת; עובדה היא שבסביבה יש דרישה לפרות שלנו וכבר קיבלנו הזמנה נוספת.

סיכום

פרות ישראליות פריזיות נמצאות כעת בחמישה משקים מתקדמים; ההדרכה בפועל שהיגשנו לבעלי משקים אלה — בתכנון, הזנה ובנין בתי חליבה, נושאת פרי. בשני „מי-שדה“ בהם היתה לי האפשרות להשתתף, נוכחו עשרות חקלאים, פקידי ממשלה, עובדי המשלחת האמריקאית ואנשי פ. א. או. דובר הרבה בשבח פרותינו. הצטיין במיוחד רופא בני-אדם שלמד וחי שנים רבות בקליפורניה. איש זה שם לו למטרה בחיים „הגברת השימוש בחלב ומוצרי“ כאמצעי להרמת בריאות האוכלוסיה בכלל והילדים בפרט. העובדה שפרותינו בסביבת טאהאראן מניבות בממוצע יומי 20 ליטר חלב, וגם אחוז השומן משביע רצון יחסית, 3.60% בממוצע שנתי, היא המדברת לטובתנו. יחד עם זאת עלינו לזכור, שאנו עומדים בהתחרות קשה בארצות בעלות ותק ויכולת רבה מבחינה פינאנסית ואלה לא יתנו לנו בנקל לכבוש שוק זה. עלינו לעשות, איפוא מאמץ רב ולספק את הבקר בזמן

סינדי; השפעתם על מבנה הבתמות כבר ניכרת. לדברי החקלאים, ששוחחתי אתם בעזרת תורגמן, מניבות בנות הכלאיים עד חמישה ליטר חלב ביום, אולם כושר עבודתן ירד.

בתחנת הנסיונות האיזורית, כחמישים קילומטר מאהוואז, ראיתי פרות מקומיות ופר אחד מגזע הולנדי ועוד אחד מגזע סינדי. מנהל התחנה, חקלאי מקליפורניה, טען שהוא נאלץ לנהוג כך בהתאם לתכנית שהותוותה; אילו היה הדבר בידו היה מביא פרות מגזע פריזי או חום-שוויצ, כיון שמזון יש די והותר ואין מי שינצל אותו.

ד"ר שמיראודה וגם ד"ר אנדרסון מחברת לילינטאל-קלאפ, מציעים להקים באיזור מחלבה מודרנית שתספק חלב לאהוואז, לאבאדאן ולקוראמשר; לפי אומדנו יהיו זקוקים לכמה אלפים של פרות שיחולקו בין החקלאים המקבלים את מימיהם ממפעל חוויסטאן; המספוא מצוי בשפע וגם לחלב מובטח השוק.

קינאתי בפרות המקומיות שחזרו מתמרעה ועמדו ליד ערימות גדולות של אספסת ירוקה ואכלו כאוות נפשן; שכחתי להוסיף שגם החמורים השתתפו בסעודת ירק זו.

הביקור בשיראז

בשיראז קיבל אותנו המושל הכללי שלמד חקלאות בארצות הברית והוא שואף להרים את קרן החקלאות במדינתו. סיירתי בכמה מהמשקים המתקדמים במדינה זו; מפי כולם נשמעה ההכרזה: „יש לנו קרקע ומים; דרושות לנו פרות טובות יותר“. שיראז, אקלימה טוב ובריא; החום בקיץ אינו עולה על 30 מ"צ, וכן עשירה הסביבה במים מבארות לא עמוקות, למרות הגובה הרב של האיזור עצמו. בסביבת העיר קיימות מחלבות קטנות אחדות וכעת מתכננים מחלבה מודרנית בעזרת יוניצאף, שתוכל לעבד מאה אלף ליטר ביום. המושל הכללי אירגן לכבודנו אסיפה קטנה של חקלאים מתקדמים. במקום זה נודמן גם סוכן של חברת חוץ שניסה לדבר בגנותה של הפרה שלנו, שהיא יקרה ואין לה כל יתרונות לעומת הפרה השווייצית החומה וההולנדית, אולם מנהל משרד החק-

שהוא נדרש; אל יאמר איש מבין חברינו: "כעם אין אני יכול למכור", כפי שהתבטאו כמה חברים בשעת ארגון המשלוח האחרון. מובן מאליה, שעל משרד החקלאות להבטיח את מלוא המיכסה של שיווק חלב לכל משק אשר בגלל מכירת בקר לח"ל יאלץ לצמצם זמנית את מיכסתו.

במזכירות ההתאחדות הוחלט להקים "מוע" דון לייצוא", אשר ידאג לכך שחבריו יטילו על עצמם מכסת ייצוא מחייבת; תמורת זאת יובטח לחברי המועדון חלקם בייצוא כאשר ההיצע יעלה על הביקוש. לא יתכן שבוקר נכבד יכתוב למזכירות: "שמעתי שאתם שוב מכינים משלוח לחוץ-לארץ; אני מודיע לכם מראש שלא אוכל להשתתף בו".

אנו עומדים בחוץ-לארץ בפני התחרות קשה מצד ארצות רבות, שבכוונן להוריד מחירים וגם להעניק תנאי אשראי נוחים; אין ביכולתנו להתחרות במחירים, אבל יש ויש ביכולתנו לספק בקר בטיב מעולה; הבה ונשמור על יתרון זה. עלינו לבחור למשלוח את המובחר שבבקר שלנו; אל יחשוב איש — "יעשו נא החלר צים את מלאכתם ואני אצטרף כאשר ארצה" —

נוחות זו לא נוכל להבטיח אף למצטיינים שבבוקרינו.

אנו עומדים, לפי אומדני, לפני ייצוא של 500 עגלות הרות בשנת תשכ"ד, מזה 240 בחודש שים הקרובים. בעקב המצב המיוחד שנתהווה בזמן האחרון במשק החלב שלנו, לא תהיה ברירה אחרת אלא הטלת מיכסה על המשקים שבאים בחשבון, בהתאם לגודל עדריהם. אני מקווה שהחברים שלנו יקבלו את הדבר ברוח טובה ויעשו כל האפשר להצלחת הייצוא. בהודמנות זו הריני רואה חובה נעימה להודות בשם ההתאחדות לחברים חיים עפרוני, מרדכי יוספזון, אריה מנס וישראל פלביץ על עזרתם בבחירת הבקר וסידור משלוחו. לד"ר גור ולד"ר גילון על עזרתם בסידורים הנוחים בבית ההסגר וביצוע הבדיקות; אחרון אחרון חביב — תודה למר חיים פלקסמן, מנהל תחנת ההסגר בחיפה, אשר הפך משומר ודואג לייבוא לשומר ודואג לייצוא; אינני זוכר בדיוק כמה שנים עומד הוא על משמרתו, אבל תמיד מצאנו אצלו נכונות לעזור, ביום ובלילה.

א. שמאראנד

(תמונות על הביקור בפרס — בעמודים מיוחדים שבחוברת)

אמצעי-עיקור הימיים יפתרו בעיות החרקים

מרענים בארה"ב פיתחו תכשירים כימיים מסויימים המונעים פריה ורבייה בחרקים; באמצעותם נפגעים בעקרות זבובי-הבית, יתושים למיניהם השונים, זבובי הבהמות וכן חרקים טרדנים אחרים. בניסוי הקדמי בשדה הצליחו האנטומולוגים של משרד החקלאות להכרית כמעט כליל את אוכלוסיית זבובי-הבית באי בלתי מיושב שבקירבת חוף פלורידה. הם השתמשו בפיתיון שהכיל חומר מעקר ופיזרו אותו אחת לשבוע, משך 5 שבועות, על פני ערימת אשפה, שורצת זבובים למכביר. בסוף השבוע ה-5 נמצאו על הערימה רק זבובים יחידים, ואף אלה, רובם ככולם, נתגלו כעקרים.

יש להניח שהעיקור הכימי יהיה יעיל מאוד בביעור מכת החרקים באיזורים נרחבים, שהינם כיום נגועים קשה, והעיקר — ההוצאות בביעור הפגע יהיו קטנים בהרבה מאלה של היום. מבין 2000 התכשירים החימיים שנוסו כמעקרים נתגלו כ-70 יעילים במיוחד. המצטיינים שבין התכשירים הם כחצי תריסר צאצאים (דאריואטיבים) של אתילאנימין. בתכשירים אלה יש להשתמש בזהירות ובהקפדה מרובה, כי טרם נקבעה השפעתם על בעלי-חיים, צמחים וחרקים מרעילים. השימוש במעקרים כימיים, כתכנית להתוויית דרכי "איבוד עצמו לדעת" לחרקים, החל לפני כשנתיים ומאז נערכים מחקרים מקיפים נוספים.